

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 Mars 1877, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning af de lagstiftningsåtgärder, hvilka kunna och böra vidtagas mot anledningar till olyckor till sjös.

Uti en vid sistlidne riksdag väckt motion omnämnde Herr Axel Bergström de lagstiftningsåtgärder, som på senare tider blifvit i England vidtagna i syfte att förekomma, det fartyg, hvilka icke vore sjödugliga, blefve vid sjöfart använda och att dymedelst förebygga sådana sjöolyckor, hvilka kunde anses i väsentlig mån vara en följd af bristande omvårdnad vid fartygs utrustande för sjöresor. Mängden af de under senare åren inträffade sjöolyckor och dervid förspilda människolif, storleken af de förluster, som drabbat sjöförsäkringsbolagen och åtskilliga sakförhållanden, hvilka vid en och annan hafveritredning eller så kallad dispache kommit i dagen, hade hos motionären också stadgat den öfvertygelse, att icke heller i Sverige allt vore uti ofvanberörda hänseende väl bestäldt, utan att omsorgen för passagerares, besättnings och lasts trygghet rätt ofta finge vika för åtrån att på hvarje resa förtjena så mycket som möjligt samt att det derföre vore på tiden att äfven hos oss påkalla en lagstiftning, hvarigenom, så vidt ske kunde, aflägsnades sådana anledningar till sjöolyckor, utan hvilkas tillvaro dessa olyckor, efter menskligt sätt att döma, icke skulle inträffa. Den grundsats att staten genom administrativa myndigheter egde öfva tillsyn och kontroll å handelssjöfarten i ändamål att trygga människolif och egendom, vore för öfrigt icke främmande för den svenska lagstiftningen. I sådan syftning vore nemligen i afseende på passagerareångfartyg redan den 28 April 1837 genom en Kongl. förordning meddelade föreskrifter, hvilka genom

sedermånga gifna stadganden och nu i ämnet gällande författningar af den 12 Februari 1864 och den 26 Augusti 1870 blifvit vidare utvecklade och skärpta; och lagstiftaren hade jemväl genom Kongl. Förordningen den 5 Februari 1869 med särskild omsorg sökt betrygga utvandrare mot faror för lif och helsa under resan. För vinnande af det afsedda syftemålet erfordrades derföre förnämligast att utsträcka omförmålda, redan gällande lagstiftning i tillämpliga delar äfven till lastångfartyg och segelfartyg, ehvad dessa senare förde endast gods eller ock derjemte passagerare samt att, i den mån sådant funnes erforderligt, vidare utveckla och fullkomna denna lagstiftning, dervid uppmärksamheten särskildt torde böra fästas, dels på frågan i hvad mån rättigheten att lasta å däck borde i säkerhetens intresse lida större eller mindre inskränkning, dels på hvad sätt någon art af kontroll skulle kunna från statens sida anordnas öfver det sätt, hvarpå skeppsbefälhafvare, åt hvilkas omvårdnad så många människors lif och välfärd äro anförtrodda, sköta sitt ansvarsfulla kall, dels ock deruppå, att de besigtningar och uppskattningar vid strandningar och andra olyckor till sjös, hvilka grundlagga försäkringsgifvares ersättningsskyldighet, blefve så anordnade, att de förtjente fullt förtroende och icke lemnade utrymme för grundade misstankar att dervid i någon mån obehörigen eller svekfullt tillgått. Då emellertid utarbetandet af fullständigt förslag till stadganden i ämnet kunde med hopp om framgång uppdragas endast åt en särskildt förordnad komité, bestående icke allenast af män med rättsvetenskaplig bildning utan äfven af sakkunnige män samt det, med hänsyn ej mindre dertill att svenske och norske män utan åtskilnad kunna vara befälhafvare, styrmän och besättning å svenska fartyg, än äfven till de stora intressen i öfrigt, hvilka Sverige och Norge hade gemensamma, vore högeligen önskligt att de reformer uti ifrågavarande delar af lagstiftningen, som komme till stånd, blefve för båda rikena vidtagna och utförda så likformigt som möjligt, föreslog motionären, »att Riksdagen måtte besluta aflåtande till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse, innefattande anhållan dels att Kongl. Maj:t ville låta genom särskildt dertill förordnade sakkunnige män verkställa fullständig utredning om de lagstiftningsåtgärder, hvilka lämpligen kunna och böra vidtagas mot sådana anledningar till olyckor till sjös, hvilka det kan ankomma på lagstiftning att undanröjja och förebygga samt, efter pröfning af komiterades betänkande och med Riksdagens medverkan, der sådan enligt grundlagarne erfordras eller eljest af Kongl. Maj:t anses önskelig, utfärda författningar i ämnet dels ock att, derest reformer uti ifrågastäld syftning af den norska lagstiftningen jemväl ifrågakomma, egna nådig omsorg

deråt, att reformerna af de begge förenade rikenas lagstiftning varda vidtagna och utförda så likformigt, som det emellan rikena bestående statsrättsliga förhållande medgifver.»

Detta förslag, som vid förra riksdagen ej antogs, har Herr Bergström uti en inom Andra Kammaren väckt och till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 23) nu förnyat, i det han, under återopande af de skäl han förut anfört, hemställt om aflåtande af en underdånig skrifvelse utaf samma innehåll som den vid förra riksdagen ifrågasatta.

I afseende å den framställning, som vid sistlidne riksdag gjordes, upplystes då, att sedan åtskillige enskilde tyska undersåter hos den Kejsarl. tyska regeringen gjort framställning om införande i den tyska lagstiftningen af bestämmelser i enahanda syftning, som motionären afsett, samt den Kejsarl. regeringen i anledning deraf begärt upplysning huruvida Kongl. Maj:ts regering redan antagit eller hade för afsigt att antaga dylika bestämmelser, så hade Kongl. Kommerskollegium uti inforbradt, den 29 Oktober 1875 afgifvet utlåtande yttrat, att Kongl. Kollegium icke vore i tillfälle uttala en på sakkännedom eller erfarenhet grundad öfvertygelse om och i hvilken mån den svenska lagstiftningen uti ifrågakomna hänseendet kunde, i följd af sig företeende omständigheter och förhållanden, vara i behof af en revision eller närmare utveckling; hvaremot, utur allmänna synpunkter och i betraktande af frågans stora vikt i och för sig, det icke syntes tvifvelaktigt, att Kongl. Maj:ts regering ej borde undandraga sig att medverka till ernående af det synnerligen viktiga mål, som, enligt hvad känt vore, i England börjat att omfattas med det lifligaste deltagande, och hvars förverkligande svårligen läte tänka sig, med mindre än de större sjöfartsidkande nationerna förenade sig om hufvudsakligen lika stadganden i ämnet; samt att, under förutsättning att denna uppfattning godkändes och svar i öfverensstämmelse dermed meddelades å den Kejsarl. tyska regeringens framställning, det syntes vidare vara nödigt, att ärendet i hela sin vidd underkastades en omfattande utredning af sakkunnige och erfarne personer; men att, då det vore bekant, att de i England under år 1875 vidtagna lagstiftningsåtgärder i ämnet icke ansåges tillfyllestgörande, utan endast af öfvergående natur, och derföre borde ersättas af mera fullständiga och genomgripande föreskrifter, hvartill förslag antagligen komme att redan vid det engelska parlamentets sammanträde under år 1876 framläggas, det torde kunna ifrågasättas, huruvida en komité för ofvannämnda ändamål redan för det dåvarande borde förordnas. Deretter hade Herr Ministern för utrikes ärendena till svar å den Kejsarl. tyska regeringens ofvan berörda framställning, uti note till dess här-

varande beskickning den 10 November 1875 förklarar, hufvudsakligen, att, som för afsedda ändamålet erfordrades, att de förenade rikenas lagstiftning i ämnet bringades till behöflig fullständighet, den väckta frågan vore af beskaffenhet att påkalla särskild uppmärksamhet af Kongl. Maj:ts regering; men att då de föreskrifter, som i England blifvit införda, syntes hafva endast provisorisk natur och troligen komme att under parlamentets nästföljande sammanträde i flera delar bringas till fulländning, samt det åsyftade ändamålet, för hvars ernående det vore af vigt att liknande bestämmelser i ämnet antoges af de förnämsta sjömakterna, kunde endast i högst ofullständig mån uppnås genom åtgärder af Kongl. Maj:ts regering allena, den Kongl. regeringen sannolikt komme att, innan beslut i saken fattades, afvakta icke blott de vidare åtgärder, som torde blifva i England vidtagna, än äfven frågans utveckling i Tyskland.

Sedan Lag-Utskottets utlåtande i detta ämne till sist församlade Riksdag afgafs, har vidare, enligt Utskottet meddelad upplysning, en af härvarande danske Minister den 19 Februari 1876 framställd förfrågan om Kongl. Maj:ts regerings afsigter i fråga om utfärdande af nya föreskrifter till betryggande af fartygs sjöduglighet besvarats i öfverensstämmelse med den note som meddelats den tyska beskickningen; och efter det en ny engelsk lag i detta ämne, the merchant shiping act, den 15 Augusti 1876 utfärdats, har Utrikes-departementet fästet såväl Kommers-kollegii som Norska regeringens Departements för det Inre uppmärksamhet på de delar af denna lag, som särskildt anginge främmande fartyg, dervid Utrikes-departementet framhållit, huru som dessa bestämmelser utan tvifvel komme att utöfva stort inflytande på vår sjöfart och möjligen äfven att i sin tillämpning för densamma medföra åtskilliga olägenheter, men att man likväl icke kunde annat än hålla Britiska regeringen räkning för dess bemödanden att förekomma de förluster af lif och egendom, som en bristande kontroll kunde medföra, samt att frågan ur denna synpunkt vore allt för allvarlig för att icke förr eller senare böra tagas under pröfning äfven inom de förenade rikena, ehuru densamma vore så omfattande och berörde så många delvis stridiga intressen, att dess lösning på lagstiftningens väg eller genom administrativa förfoganden endast med största varsamhet och efter förutgången allsidig undersökning torde böra till afgörande förekomma.

Vidare har härvarande engelske minister, i skrifvelse den 13 November 1876, med anmälan att enligt nyssnämnde engelska lag, fartyg, som föra däckslast, skola i Stor-Britannien undergå särskild mätning för det utrymme, som upptages af sådan last, å sin regerings vägnar föreslagit, att enahanda åtgärder måtte i de förenade rikena vidtagas, samt

i en senare skrifvelse af den 8 Februari detta år uttryckt sin regerings önskan, att svenska och norska fartyg måtte, i ändamål att underlätta denna i Stor-Britannien föreskrifna särskilda mätning, vid afseglingen förses med ett officiellt intyg beträffande det af däckslasten upptagna utrymme, hvarom anteckning äfven borde ske i skeppshandlingarne. Detta ärende har blifvit hänskjutet till Sjöförsvars-departementet samt norska Finans- och Tull-departementet, hvilkas utlåtanden ännu icke inkommit.

Utrikes-departementet har äfven genom Kongl. Maj:ts beskickningar sökt göra sig underrättadt om de åtgärder i denna fråga, som andra länders regeringar äro sinnade vidtaga, och dervid inhemtat, att behofvet af en förbättrad lagstiftning i ämnet allmänt erkännes, ehuru svårigheterna att genomföra en sådan, utan att lägga allt för betungande band på skeppsfarten eller menligt inverka på viktiga näringsgrenar, hittills hafva förhindrat andra länder att i vidsträcktare mån ansluta sig till de i Stor-Britannien vidtagna åtgärder i sådant afseende. Allestädes syntes man vilja afvakta verkningarne af de nya engelska föreskrifterna, innan man bestämde sig för likartade, och den tid, under hvilken dessa varit tillämpade, vore ännu allt för kort för att något moget omdöme skulle kunna fällas rörande deras praktiska värde.

Utskottet har slutligen blifvit satt i tillfälle att taga kännedom om en underdånig skrifvelse i förevarande ämne, som Göteborgs Handelsförenings fullmäktige den 18 December 1876 till Kongl. Maj:t aflätit, uti hvilken skrifvelse fullmäktige i främsta rummet fästat uppmärksamheten derå, att olyckor till sjös, hvarigenom ej blott egendom af betydligt värde går förlorad utan äfven menniskolif spillas, kunna inträffa, utan att ringaste undersökning angående orsakerna dertill eller de närmare omständigheterna dervid med nödvändighet måste företagas, då olyckshändelser, som tima till lands, i allmänhet medföra de noggrannaste ransakningar i nämnda afseende. De skriftliga redogörelser i anledning af inträffade sjöolyckor, som under namn af sjöförklaringar oftast förekomma såsom den enda utredning af omständigheterna vid ett skeppsbrott eller haveri, ansågo fullmäktige endast i obetydlig mån kunna vid sjöolyckor motsvara omförmälda laga undersökningar vid olyckshändelser till lands, helst en skeppsbefälhafvare kunde ur sjöförklaringen utesluta allt hvad han till äfventyrs funne för sig besvärande och icke vore ovilkorligen skyldig att vid densammas ingifvande underkasta sig muntligt förhör. Derest stadgadt blefve, att hvarje sjöolycka af något större omfång skulle ovilkorligen göras till föremål för noggrann undersökning och den myndighet, som hölle undersökningen,

vore skyldig att, efter sig företeende omständigheter, till laga åtal anmäla fel och försummelse, som föranledt sjöolyckor, så vore, enligt fullmäktiges öfvertygelse, ett högligen viktigt steg taget med afseende på förekommande af sådana olyckor. Fartygsbefälhafvare och redare skulle häraf drifvas till ett mera noggrant iakttagande, hvar af sina pligter, de förre hufvudsakligen beträffande försigtighet och omsorg under seglingen och de senare angående fartygens sjövärdighet. Hvad ytterligare åtgärder uti ifrågavande syfte anginge, framhölls vidare önskvärdheten deraf, att fartyg, lastade med lös spanmål eller frö, ålades att vara försedda med nödiga och försvarliga slingerskott samt att föreskrifter meddelades, dels angående däckslasters höjd, dels om ansvar för rederi, som mot bättre vetande utsände icke sjövärdigt fartyg och dels derom, att ritning till större fartyg icke finge tillämpas, så vida densamma ej vore antingen uppgjord eller granskad och godkänd af examinerad skeppsbyggmästare; och hafva fullmäktige anfört flere högst anmärkningsvärda fall af sjöolyckor, hvilka, enligt deras åsigt, sannolikt förekommit eller åtminstone icke föranledt någon ersättningskyldighet för försäkringsgifvare, derest de af fullmäktige förordade bestämmelser varit gällande.

Af hvad Utskottet sålunda omförmält framgår å ena sidan, att de af motionären angifna förhållanden obestriddigen äro af beskaffenhet att fordra en snar lösning, men å den andra, att denna lösning, i sig sjelf svår, med afseende på de för landets utveckling ömtåliga intressen, som deraf beröras, icke torde böra åstadkommas utan hänsyn till de åtgärder, som uti andra sjöfarande nationers lagstiftningar vidtagas, på det att stadgandena i ämnet må blifva i möjligaste måtto öfverensstämmande.

I detta hänseende synes de af Herr Ministern för utrikes ärendena med främmande makters beskickningar gjorda meddelanden utgöra en lämplig inledning till sådana gemensamma bestämmanden; och enligt hvad till Utskottets kunskap kommit, hafva jemväl genom Justitiedepartementet förhandlingar med norska regeringen blifvit inledda, afseende att båda rikena skulle vidtaga gemensamma eller likartade åtgärder i det syfte motionen afser.

Vid sådant förhållande har Utskottet, under erkännande af frågans stora vikt, ansett densamma, såsom redan utgörande föremål för Kongl. Maj:ts pröfning och omsorger, icke böra föranleda till någon framställning från Riksdagens sida.

Särskild uppmärksamhet har Utskottet fäst vid den af Göteborgs Handelsförenings fullmäktige i deras ofvan anmärkta underdåniga skrif-

velse gjorda framställning om behovet af fullständigare föreskrifter rörande förfarandet vid inträffande sjöolyckor. Ett fullständigande af sjölagens bestämmelser i detta afseende torde också utan tvifvel vara erforderligt. Men då, enligt hvad Utskottet erfarit, en genomgående granskning af nämnde lag, med afsigt jemväl att åstadkomma öfverensstämmelse emellan den svenska och den norska lagstiftningen, lär vara förestående, har Utskottet, med hänsyn jemväl dertill, att äfven denna fråga genom nyssberörda skrifvelse dragits under Kongl. Maj:ts pröfning, icke heller ansett lämpligt, att Riksdagen derom₁ nu till Kongl. Maj:t gjorde framställning.

På grund af hvad anfördt blifvit, hemställer Utskottet alltså vördsamt, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 Mars 1877.

På Utskottets vägnar:

ERIC SPARRE.
